

Mødet den 29. Marts 1940.

Fraværende: Kai Blicher og E. Rolander.

1. (J. Nr. 11⁵²—1939). Indenrigsministeriets Godkendelse af **Købekontrakt** med Bygmester K. A. Rathcke.

Toges til Efterretning.

2. (J. Nr. 841—1939). Skrivelse fra Undervisningsministeriet om Besættelse af 3 Lærerembeder og 5 Lærerindeembeder ved Aarhus kommunale **Skolevæsen**.

Toges til Efterretning.

3. (J. Nr. 941—1939). Skrivelse fra Handelsministeriet om **Varmtvandsforsyning** i Hotel- og Restaurationskøkkener m. m.

Følgende Skrivelse forelaa:

»Paa dertil given Foranledning skal man henlede Opmærksomheden paa, at det i Henhold til Bestemmelserne i Handelsministeriets Bekendtgørelse af 8. Februar d. A. om brændselsbesparende Foranstaltninger ikke vil være tilladt i Hotelværelser m. v. at anvende varmt Vand fra Varmtvandsforsyningsanlæg, og at de paagældende Anlæg skal holdes afspærret.

Det tilføjes, at man i Overensstemmelse med den Praksis, der følges bl. a. i Københavns Kommune, ikke for sit Vedkommende vil finde

noget at erindre imod, at der, for saa vidt de fornødne Kontrolforanstaltninger kan træffes, af Kommunalbestyrelsen meddeles Tilladelse til, at der i strengt nødvendigt Omfang anvendes varmt Vand fra Varmtvandsforsyningsanlæg i Hotel- og Restaurationskøkkener o. lign.«

B o r g m e s t e r e n bemærkede, at Skrivelsen foreløbig maatte tages til Efterretning; men man paataenkte at anmode Ministeriet om Dispensation, fordi nogle af de store Hoteller forsynes med Fjernvarme.

Toges til Efterretning.

4. (J. Nr. 943—1939). Handelsministeriets Godkendelse af Takster for den offentlige **Vejning og Maaling** i Aarhus Købstad.

Toges til Efterretning.

5. (J. Nr. 1044—1939). Regnskab for **Jydsk Væddeløbsbane** i 1939.

Toges til Efterretning.

6. (J. Nr. 1054—1939). Regnskab for Aarhus Murer-
mesterforenings **Legat** og Stiftelse i 1939.

Toges til Efterretning.

7. (J. 616—1939). Andragende fra Grundejere i Stadionallé om **Omlægning af Kloakken** i den øverste Del af Stadionallé.

Fra Brolægningsudvalget forelaa følgende Skrivelse:

»Der er adskillige Aar blevet klaget over Kloaken i den øverste Del af Stadionallé. Da i sin Tid de to øverste Karréer ved Stadionallé mellem Aalborggade og Ingerslevs Boulevard skulde bebygges, lod man, for foreløbig at spare de ret store Udgifter til Kloaken i Stadionallé og Hovedkloaken i Marselis Boulevard, Afløbet fra disse Karéer føre til den eksisterende Kloak i Horsensgade, men herved

fik Kloaken i Gaderne omkring de to Bebyggelser meget ringe Fald og daarligere Afløbsforhold, end de kunde have faaet, dersom man straks havde lagt den store Kloak i Marselis Boulevard og ført Afløbet hertil gennem Stadionallékloaken.

At omlægge Kloaken i Stadionallé med større Rør vil være ret dyrt idet det vil koste ca. 15000 Kr., og da der ved Bebyggelsen af Boldbanearealerne mellem Dalgas Avenue og Vestergaardsgade skabes Mulighed for at forbedre Afløbsforholdene i den øverste Del af Stadionallé ved at lægge en Hjælpeledning fra Brønden paa Hjørnet af Stadionallé og Aalborggade til Vestergaardsgade og derfra føre Vandet i nye Ledninger over Boldbanearealerne til Hovedkloaken i Marselis Boulevard, foreslaas det at henstille til Andragerne, da det jo kun er under stærke Regnskyl, at Vandet presses op i deres Ejendomme, at forsyne samtlige absolut nødvendige Kældergulvs afløb i de omhandlede Ejendomme med Højvandslukker (Skrueventil, Gummiboltslukker ell. lign.) og tilstoppe de ikke absolut nødvendige Afløb (som f. Eks. Kælderhalsnedløbene) samt at meddele, at Udvalget iøvrigt har sin Opmærksomhed henledt paa de uheldige Forhold og vil søge dem rettet, saasnart Kloaksystemet skal udvides.«

Tiltraadtes.

8. (J. 600—1939). Forslag til Overslag over **Kommunens Indtægter og Udgifter** i 1940—41. —
2. Behandling.

Følgende Ændringsforslag forelaa:

a) Forslag fra Byraadsmedlem Thomas Christensen om, at Konto III A 4, Leje af Gasmaalere, 140000 Kr. udgaar.

b) Forslag fra samme om, at Alders- og Invaliderentenydere samt øvrige Skatteydere med skattepligtige Indtægter under 4000 Kr. erhoder Gas til 18 Øre pr. m³.

c) Forslag fra samme om, at Konto III B 3, Leje af Elektricitetsmaalere 240000 Kr., udgaar.

d) Forslag fra samme om, at Konto XII C 4, offentlig Skolebespisning forhøjes til 150000 Kr.

e) Forslag fra samme om, at Konto, XIV 2, Uddannelseskursus for Arbejdsløse, forhøjes fra 6000 Kr. til 10000 Kr.

f) Forslag fra samme om, at der under Konto XXV optages en ny Post paa 10000 Kr. til Fordeling blandt Alders og Invaliderentenyderesamt til Blinde til Sporvognskørsel.

g) Forslag fra samme om, at der under Konto XXVI A opføres en ny Konto paa 100000 Kr. til Start af Boligbyggeri.

Forslagene kan ikke tiltrædes af Budgetudvalget.

Borgmesteren spurgte, om man kunde behandle Forslagene under et.

Thomas Christensen vilde overlade til Borgmesteren at afgøre dette.

Borgmesteren erklærede, at man saa tog Afstemningen under et.

Thomas Christensen vidste ikke, om man kunde stemme om Forslagene under et, for det kunde jo tænkes, at Byraadet kunde tiltræde enkelte af disse, men ikke de øvrige. Angaaende Forslaget om, at Leje af Gasmaalere udgaar, saa havde man f. Eks. afskaffet denne i Odense, og

det var en Slags indirekte Beskatning, der særlig ramte dem med et lille Gasforbrug. Det samme gjaldt Lejen for Elektricitetsmaalere, og de Beløb, som herved kom til at mangle, maatte tages i direkte Skatter. Taleren vilde spørge, hvad Produktionsprisen for Gas var i Øjeblikket, for Prisen var nu blevet saa høj, at en Mængde Mennesker havde vanskeligt ved at betale det, og af den Grund havde Taleren stillet Forslaget om billig Gas for mindre bemidlede. Det Beløb, som Værkets Overskud forringes med, maatte ogsaa tages gennem direkte Skatter. Angaaende Tilskudet til Skolebespisning saa tillod Loven, at der blev Bespisning i 5 Maaneder af Aaret, men her havde man kun haft det i 3 Maaneder, og med Udsigt til meget stor Arbejdsløshed vilde der i høj Grad blive Brug for Sommerbespisning. Efter de to Ordføreres Udtalelser kunde Budgettet ikke ventes ændret senere, og det maatte derfor ske inden den endelige Vedtagelse. Naar Taleren foreslog Beløbet til Kursus for Arbejdsløse forhøjet, skyldtes det ogsaa, at man kunde vente en særlig stor Arbejdsløshed i Aar, og der burde saa være Lejlighed for de Arbejdsløse til at dygtiggøre sig baade fagligt og kulturelt. Den foreslaaede Forhøjelse var meget beskeden, og hvis der ikke blev Brug for alle Pengene, skete der jo ikke noget derved. Naar der var foreslaaet 10000 Kr. til Sporvognskørsel, var det, fordi de gamle og syge var de daarligst stillede i Samfundet, og de burde støttes. De blinde havde tidligere søgt derom, og f. Eks. i Aalborg havde man ydet Billigkørsel til dem. Det foreslaaede Beløb kunde ikke mærkes paa Kommunens Budget, og Bevillingen vilde sikkert vække almindelig Tilfredshed. Forslaget om en

Konto til Start af Boligbyggeri vilde Taleren vente med at motivere til senere, men altsaa anbefale de øvrige Forslag. Der var nu Lejlighed for Socialdemokraterne til at vise deres Indstilling overfor de smaa i Samfundet, og de Konservative, som talte om, at Byrderne ikke skal lægges paa de svageste Skuldre, havde Lejlighed til at praktisere dette.

Borgmesteren svarede hertil, at hvis man kunde handle uden Ansvar i nogen som helst Retning, kunde man finde adskillige Poster, der kunde trænge til at forhøjes. Men man maatte regne med hele den økonomiske Misere og se paa Sagen fra Kommunens Standpunkt. Selvfølgelig var det let for Thomas Christensen uden noget som helst Ansvar at foreslaa Ændringer, der vilde dreje sig om 1 $\frac{1}{4}$ Mill. Kr., og som tilmed vilde medføre, at man paa mange andre Omraader maatte forhøje Budgettet. De Mennesker, som efter hans Forslag skulde have billig Gas, omfattede 86 % af Byens Befolkning, og der vilde altsaa blive 14 % af Borgerne til at betale det manglende Beløb. Man havde i mange Aar haft det Princip, at Kommunens Værker skal hvile i sig selv, men ved Thomas Christensens Forslag vilde der blive et Underskud paa ca. 1 Mill. Kr., og det vilde være ganske umuligt at komme ind paa noget i den Retning. Skolebespisningen var ikke indskrænket, og Statstilskudet dertil var meget ringe, saa der var ikke særlig Grund til her at gøre nogen Forandring. Angaaende Kursus for Arbejdsløse, saa havde Byraadet hidtil bevilget Tilskud til alle de Kursus, der var søgt om, og det samme vilde sikkert ske i Fremtiden; derfor var det ganske overflødigt at forhøje denne Post. Endelig hvad Bolig-

byggeri angik, saa opførte Kommunen for Tiden Aldersrenteboligerne med 100 Lejligheder; det kostede 600000 Kr., og for Øjeblikket kunde man ikke skaffe Penge til mere Byggeri. Man maatte derfor haabe, at det private Initiativ i Forbindelse med Boligforeningerne kunde klare dette Forhold. Budgetudvalget var enigt om at afvise samtlige Forslag, som Thomas Christensen havde stillet.

Thomas Christensen erkendte, at den ordinære Skolebespisning ikke var indskrænket; men der var sikkert ingen i Byraadet, som troede, at det foreslaaede Budget vilde holde. Nu var der kommet nye Statsskatter, der medførte Indskrænkning af Forbruget og derved yderligere øgede Arbejdsløsheden med paafølgende Nød i Tusinder af Hjem, og der var da al mulig Anledning til at lette disse Hjem lidt ved at fortsætte med Skolebespisningen. Derfor burde dette Beløb allerede nu forhøjes. Hvis man paa Forhaand vilde gaa med til at bevilge alle de ansøgte Kursus, betød det jo ikke saa meget, men det var dog bedst at være paa den rigtige Side. Det var selvfølgelig rigtigt, at mange flere Mennesker kunde trænge til billig Sporvognskørsel, men de fleste kunde dog gaa, hvis de ikke havde Raad til at køre; det kunde de syge og blinde ikke. Taleren havde ikke sagt, at de 14 % af Befolkningen skulde betale Underskudet ved Nedsættelse af Gasprisen, men at det kunde tages ved direkte Skatter; men det var jo de Konservative særlig imod. Angaaende Boligbyggeri, saa havde Taleren ogsaa ved sidste Budgetbehandling foreslaaet at afsætte et Beløb hertil, og da havde Landsretssagfører Sørensen indrømmet, at det kunde blive nødvendigt at skride dertil, men Udgiften skulde saa afholdes af Laan.

Det vilde sikkert blive nødvendigt med kommunalt Byggeri, hvis det sociale Budget nogenlunde skulde holdes, for der vilde næppe blive meget privat Byggeri i Aar, og forskellige store Arbejder som Moderniseringen af Skolerne og Slagtehuset var blevet henlagt. Budgetudvalget havde altsaa ikke villet anbefale Forslagene, men Taleren savnede stadig en saglig Imødegaaelse fra Borgmesterens Side, for hvis man blot vilde anvende den direkte Beskatning, kunde disse Beløb godt skaffes tilveje.

Stecher Christensen vilde ganske kort svare Thomas Christensen, at Flertalsgruppen agtede at følge den demokratiske Udviklingslinie, som Partiet havde fulgt i hele sit politiske Liv, og agtede at arbejde videre paa Forbedring af Samfundsforholdene, saa de kan blive saa taalelige som muligt for alle. Men man fremsatte ikke som Thomas Christensen en Række Paradeforslag, som stillede ham selv i Relief. Folk havde vist lært at forstaa, at Kommunistfraser skal man ikke tage saa højtideligt. Begge Partier var Internationalister, og Socialdemokraterne ønskede at gøre alt godt for Arbejderklassen overalt i Verden; men hvad ønskede Thomas Christensen at gøre for at læge Nøden i Finland, der brutalt var blevet overfaldet af hans Meningsfæller. Her stillede han sig op som Apostel for de smaa i Samfundet, men Sandheden var, at han blot skulde følge Parolerne fra Øst. Det eneste rigtige var at afvise alle de uigennemtænkte Paradeforslag, som han Gang paa Gang fremsatte i Byraadet.

Thomas Christensen vilde skænke Stecher Christensen hans personlige Bemærkninger. Han vidste godt, at Taleren søgte at hjælpe de smaa i Samfundet og lægge Byrderne

over paa de stærkeste Skuldre. Stecher Christensen talte saa smukt om, at Byrderne skal lægges paa dem, som kan bære dem, men det var kun Ord, ikke Realiteter. Det var næppe klogt af ham at komme med Fraser om Finland i Mangel paa bedre Havelse. Talerens Forslag var i Overensstemmelse med Socialdemokratiets tidligere Standpunkter. Dette Parti var engang gaaet i Kamp for Arbejderklassen, men nu var de mere interesseret i Samarbejde med Kapitalisterne til Skade for de daarligt stillede i Samfundet.

Hans Madsen gjorde opmærksom paa, at hvis der kunde skaffes flere Penge, havde Brolægningsvæsenet en Mængde nyttigt Arbejde, som man gerne vilde have i Gang, og Taleren troede, at Arbejderne i Aarhus vil være meget bedre tjent dermed end med de af Thomas Christensen foreslaaede nye Former for Understøttelse. Taleren skulde ellers ikke blande sig i Diskussionen, for kommunistisk Snak havde ingen Interesse. Hvis Tiderne var normale, kunde der nok være Steder, hvor der burde lempes noget, men for Øjeblikket gjaldt det først og fremmest om at sætte Arbejde i Gang, og kunde der skaffes flere Penge, burde de ogsaa gaa til Arbejde.

I. C. Sørensen kunde slutte sig til Borgmesterens Synspunkter i hans Svar til Thomas Christensen. De Forslag, som han havde fremsat, hørte vel strengt taget hjemme ved Budgettets 1. Behandling, men naar de ikke var fremsat der, skyldtes det maaske, at Thomas Christensen dengang ikke havde sat sig rigtigt ind i Budgettet. Forslagene havde alle en vis tendentiøs Karakter, og deres saglige Begrundelse var meget omdisputabel. Man kunde ikke rive enkelte Poster

ud af et stort Budget, uden at det forrykkedes andre Steder, og disse Poster var i høj Grad tilfældige, hvilket ogsaa understregede deres agitatoriske Karakter. Det lød jo agitatorisk meget godt, at Thomas Christensen vil give 10000 Kr. til at køre i Sporvogn for; men naar det saa oplystes, at der var 5000 saadanne Mennesker i Byen, og hver altsaa kunde faa 2 Kr. saa viste det, at hele Forslaget ikke er sagligt underbygget, for 1 Daler om Aaret at køre i Sporvogn for betød ingenting. Enten skulde vedkommende køre gratis, naar han havde Brug derfor, ellers ikke; det andet var helt ved Siden af. Hvis man vilde se paa Spørgsmaalet om Forhøjelse af Beløbet til Undervisning for Arbejdsløse, saa var det rigtigt, at alt, hvad der var foreslaaet af den Slags, var enstemmig vedtaget i Byraadet. Budgetudvalget havde skønnet, at der vilde blive Brug for 6000 Kr. hertil, og skulde der blive Brug for 8000 Kr., vilde næppe en eneste i Byraadet sætte sig derimod; derfor var Thomas Christensens Forslag her fuldstændig overflødigt og havde kun det ene Formaal at tjene til Agitation. Den eneste Post, som maaske kunde have en vis Betydning, var Forslaget om de 100000 Kr. til Start af Boligbyggeri. Men man maatte gøre sig klart, at et saadant Beløb kun var en Draabe i Havet. Hvis Boligbyggeri blev nødvendigt, maatte det først tages under alvorlig Overvejelse, og Udgiften dertil maatte tages af Laan. Naar der ikke i Øjeblikket var privat Byggeri i Gang, var Grunden den, at private ikke tør bygge med de usikre Priser og daarlige Prioritetsforhold, men ogsaa, at der maaske ikke for Tiden kan skaffes Materialer til et Byggeri, som betyder no et detvaret valutamæssi tS ør smaal, der kun

kunde løses af Nationalbanken. Naar det gjaldt om at om at gøre noget for at afhjælpe Arbejdsløsheden, saa var Taleren overbevist om, at enhver ansvarsbevidst Kommunalpolitiker vilde yde sin Indsats; saaledes havde det været gennem Aarene, og det behøvede man ikke at stille Forslag om. Men Taleren vilde dog sige, at det var i en lykkelig Stund, Aarhus Kommune nu er klar til saa store Arbejder som Kasernebyggeriet og Flyvepladsen; disse Arbejder kunde ikke være kommet paa et mere gunstigt Tidspunkt, og det vilde give Aarhus en uhyre Fordel fremfor samtlige Kommuner i Landet; det burde man være taknemlig for. Taleren vilde af rent saglige Grunde anbefale at stemme imod de fremsatte Ændringsforslag.

Thomas Christensen takkede for Landsretssagførerens elskværdige Udtalelse om, at Taleren ikke havde været klar over Budgettet ved 1. Behandling. Men Taleren havde ogsaa i Fjor stillet forskellige Ændringer ved 2. Behandling, og ingen havde protesteret derimod. Efter Forretningsordenen blev Budgetforslagene ikke vedtaget ved 1. Behandling; der blev blot stemt om Overgang til 2. Behandling, altsaa var Taleren formelt paa den rigtige Side. Landsretssagførerens Syn paa Ændringsforslagene var forstaaeligt, for de tilsigtede jo ikke Lettelser for de Folk, som han repræsenterede. Der havde før været Tale om kommunalt Byggeri, men der gik altid meget lang Tid med Forberedelserne, og det var netop Grunden til, at Taleren havde stillet dette Forslag. Der var meget andet, som kunde trænge til at ændres, men Forslagene her var forsvarlige og kunde dækkes med en meget lille Forhøjelse af Skatteprocenten. Taleren havde ikke tænkt, at

5000 Mennesker skulde møde paa Socialkontoret og faa 2 Kr. til Sporvognskørsel, og det sagde Forslaget heller ikke noget om; Beløbet kunde jo tilstilles deres Foreninger, der saa kunde udbetale det til de mest trængende. Taleren ønskede Ændringsforslagene sat under Afstemning.

Borgmesteren bemærkede, at Thomas Christensens varme Ord for de smaa i Samfundet kunde vist enhver tiltræde; men han burde hellere tale om, hvem der var Skyld i, at der er blevet saa daarlige økonomiske Forhold i Samfundet; saa maatte han i hvert Fald tage dem med, hvor han hører hjemme.

Ændringsforslagene forkastedes med alle Stemmer mod 1.

h) Forslag fra Budgetudvalget om, at der paa Brolægningsvæsenets Budget, Konto XVIII, Gader og Veje, optages et Beløb paa 1000 Kr. til Vedligeholdelse og Renholdelse af en Skøjtebane i Riis Skov.

Vedtoges.

i) Forslag fra Budgetudvalget om, at der paa Konto XXIV, De offentlige Lystanlæg, optages et Beløb paa 1100 Kr. til Opsyn med en Legeplads i Riis Skov.

Vedtoges.

j) Forslag fra Budgetudvalget om, at Konto, XXVI A 17 forhøjes med 480000 Kr.

Borgmesteren meddelte, at man siden 1. Behandling yderligere havde diskuteret Budgettet og var kommet ind paa, at den stadige Vanskelighed ved at fremskaffe Kul til Landet vilde fordyre Brændselet saa stærkt, at man var

nødt til at regne, dermed paa Budgettet. Til Imødegaaelse af denne Stigning i Forbindelse med andre Ting foreslog Udvalget denne Forhøjelse, hvorved Posten blev paa ialt 1130000 Kr.

Forslaget vedtoges.

B o r g m e s t e r e n gennemgik derefter Budgettets Hovedposter med de vedtagne Ændringer og meddelte, at i Henhold til Oplysninger fra Skattedirektøren vilde Skatteprocenten stige 0,8 til 11,3 % indbefattet Kirkeskatten. Det Beløb, der efter Hovedligningen vil være at ligne paa Formue og Lejlighed, vil udgøre:

9.568043 Kr. 33 Øre.

og til Menighedsudgifter:

509536 Kr. 54 Øre.

Budgettet vedtoges enstemmig (Thomas Christensen stemte ikke).

Det vedtoges for 1940—41 at fastsætte den i § 2 C i »Vedtægt for Ligning af personlig Kommuneskat i Aarhus Købstadskommune« ommeldte Procentdel, der vil være at lægge til det Beløb, som skal udskrives efter Formue og Lejlighed, til 5%.
